
У ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

УДК 030(031.064)

ВИДАНО ПЕРШІ ДВА ТОМИ СЕРБСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

Дюра Вінаї

Белград, Сербія

Наталія Стаценко

Київ, Україна

Матиця сербська (м. Новий Сад) та Сербська академія наук і мистецтва (м. Белград) у співпраці з Департаментом підручників (м. Белград) реалізують проект національної енциклопедії в десяти томах. Перший том «Сербської енциклопедії» у двох книгах вийшов з друку в 2010 і 2011 роках¹, другий том – у 2013 році².

Видання перших томів «Сербської енциклопедії» стало видатною культурною подією в історії сербського народу. Таким чином почала реалізовуватися ідея кількох поколінь сербських інтелектуалів про створення всеосяжної багатотомної національної енциклопедії, що містить важливі і достовірні знання про сербський народ, об'єднані в рамках багатьох дисциплін. Ідея створення «Сербської енциклопедії» започаткована понад півтора століття тому. «Сербський словник» Вука Караджича (перше видання 1818 року, дру-

Српска енциклопедија. Т. 1. Књ. 1. Нови Сад; Београд, 2010; Српска енциклопедија. Т. 1. Књ. 2. Нови Сад; Београд, 2011.

² Српска енциклопедија. Т. 2. Нови Сад-Београд, 2013.

ге – 1852 року) став не тільки лексикографічним виданням, але і певною мірою першою сербською енциклопедією, де описані народні вірування і звичаї, подані відомості про суспільні відносини і національно-політичні обставини життя сербського народу. Проте до останнього часу Сербія залишалася однією з небагатьох європейських країн, які не мали національної енциклопедії. Робота над енциклопедією була розпочата 1991 року і з різною інтенсивністю тривала майже 20 років.

«Сербська енциклопедія» є національною енциклопедією загального типу, що базується на сучасних наукових і лексикографічних знаннях. Її основною метою є збирання, систематизація та енциклопедичне трактування історичного розвитку і сучасного становища сербського народу. Це видання узагальнює культурно-історичну спадщину сербського народу, описує його внесок у європейську й світову культуру і цивілізацію. Енциклопедія відтворює й пояснює найважливіші питання історії сербського народу, зображує матеріальні й загальнокультурні цінності, створені як на сербських землях, так і сербською діаспорою. Хоча переважну частину видання присвячено висвітленню всіх аспектів історії сербського народу; енциклопедія розглядає історію та здобутки інших народів, з якими серби були пов'язані.

«Сербська енциклопедія» описує природні особливості простору, в якому живе сербський народ, специфіку географічного положення, геології земель та корисних копалин, рельєфу, гідрографічної мережі, клімату, рослинного і тваринного світу. Вона засвідчує, яким чином природні особливості впливали на господарський і демографічний розвиток, на розселення, психосоціальні та інші особливості населення. Передусім це стосується простору Сербії як держави, але також й інших регіонів, де серби проживали і живуть тепер.

«Сербська енциклопедія» досліджує суспільно-економічні чинники і досягнення господарського і суспільного розвитку сербського народу в різні історичні періоди. Загальну сербську картину представлено як у межах окремих галузей господарства, так і в територіальних кордонах – державного й регіонального рівнів. «Сербська енциклопедія» інформує про культуру, її особливості і здобутки, спосіб життя, звичаї, ментальність, релігію та інші духовні скарби сербського народу. Наукову й історичну цінність духовної спадщини сербів відображено у взаємодії з іншими культурами, особливо культурами Сходу і Заходу, а також культурами народів, представники яких проживають із сербами в одній державі або в сусідніх країнах.

Раціональним і критичним підходом до оцінки загальної культурної спадщини, досягнень науки, мистецтва й технічного розвитку енциклопедія надає можливість сучасникам і майбутнім поколінням побачити реальну історичну картину розвитку та здобутків сербської духовності, її цінностей і значення для сучасного світу, і таким чином сприяти ствердженню історичної і суспільної свідомості сербського народу. Значне місце в енциклопедії займає сербська історія, наповнена драматичними, нерідко трагічними, але також і світлими подіями. Статті на історичну тематику висвітлюють історію великих переселень

на територію сучасної Сербії, створення, розвиток і занепад державних утворень, війни, повстання, революції і періоди мирного розвитку, а також боротьбу, злети і падіння, перемоги і поразки дійових осіб цих подій і процесів.

Роботу над енциклопедією здійснює і координує Редакційний комітет у складі 24 членів, сформований Матицею сербською і Сербською академією наук і мистецтва. У написанні перших двох томів енциклопедії взяли участь 114-х співробітників у рамках 33-х фахових редакцій і 694 автори статей. Крім друкованої версії, поступово наповнюється й електронна «Сербська енциклопедія», представлена в мережі Інтернет як окремий мультимедійний онлайн-сервіс³. Прикметно, що «Сербську енциклопедію» визначено об'єктом правовідносин, адже вона фігурує в сербському законодавстві, зокрема в Законі про Сербську енциклопедію, де її тлумачено як «загальну енциклопедію сербського народу про минуле й сьогодення країни»⁴. Від початку передбачалося, що підготовку всіх томів буде завершено в 2020 році орієнтовним загальним обсягом 40 000 гасел.

THE FIRST TWO VOLUMES OF THE SERBIAN ENCYCLOPEDIA ARE PUBLISHED

Diura Vinayi,
Belgrade, Serbia

Nataliia Statsenko
Kyiv, Ukraine

³ Српска енциклопедија онлајн: URL: <http://srpskaenciklopedija.org/>.

⁴ Закон о Српској енциклопедији (Министарство просвете и науке Републике Србије). URL: https://sr.wikisource.org/wiki/Закон_о_Српској_енциклопедији/.